

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VI me, 1480

[Prima pars]

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

quia voluntas ipsius semp est rationalis & sine affectu malicie. Item tercio tollit murmuracionē quia videt pcedere ex inuidia. An oculus tuus neq̄ est: oculus h̄m Remig. intentio est. que tunc d̄ esse neq̄. q̄n̄ dolet de bono proximi. ostendit aut̄ quare oculus istius nequaz sit: quia ego bonus sum: id est quia ego bonus suz huic dando gl̄iam. ideo tu habes oculū neq̄ dolens de bono quod illi dedi x̄.

Tercia pars

Er̄o cum dicat. Sic erunt nouissimi p̄i. tangit similitudinis congrua adoptatio. ponit em̄ duplex sn̄a. Prima est q̄ illi qui in vinea ecclesie fuerant p̄iores ad laborem. in remuneratione erunt posteriores. dic̄ enim: Sic erunt nouissimi in labore: primi: in remuneratione: Et primi: in labore: nouissimi: in remuneratione qd̄ quidez h̄m Remi. Q̄st̄ice exp̄onit de iudeis et gentibz. p̄ius em̄ fuer̄t vocati iudei ad fidez q̄ gentiles. et t̄n̄ p̄ius saluant̄ gentiles q̄ in dei. D̄ Secunda sn̄a metuenda valde est quia d̄: Multi enim sunt vocati: multi quidez vocati sunt quia generaliter om̄s hoies. specialiter soli xp̄iani. omnes quidez vocant̄ ad fidem sed tamen p̄t̄ dici illud Ysa. 9. D̄ne multiplicasti gentem. sed non magnificasti leticiā. Vnde sequit̄: pauci vero electi: de omni natione mundi. non sunt electi nisi xp̄iani. qui pauci sunt respectu alioz. sed neq̄ omnes xp̄iani saluant̄. ymo soli illi qui xp̄iani. tatis nomen opibus asfirmant. Dic̄t em̄ saluator. Non omnis qui dic̄t mihi d̄ne domine intrabit in regnū celoz. sed q̄ facit voluntatem meaz. Ex hac sententia. h̄m q̄ dic̄t Greg⁹. pensare debet vnusquisq̄ vt de se non presumat qd̄ ad fidez vocatus est quia vtz ad regnū eligendus sit nescit. Rogemus ḡ deum x̄.

Dominica in sexagesima Sermo xxvii

Vm turba plurima veniret & de ciuitatibz p̄perarent x̄. Luc. 8. idem Math. 13. Et Mar. 4. Ad bonum agricolam spectat tempus expectare seminandū. et terram conuenientem seminū discernere. v̄it autem in hunc mundū creatis. agricola ih̄us xp̄s plenū gremiū portans celestiū seminū & seminauit ea nō quidez in terreno agro mali. sed in mentibz hoim. q̄ mentes quante sint diuersitatis ad semen istud. declarat in p̄nti euan̄ in quo tangunt̄ tria. primū ē similitudinis p̄positio. 2^a ē exp̄ositiōis interrogatio interrogabāt at̄ discipuli ei⁹ x̄. 3^a ē p̄bole explanatō ibi

Est autem hec parabola **X** Circa primum tria facit. Primus est loquendi oportunitas. opportunū enim erat tpus ut tunc loqueretur christus. cum turba plurima conueniebat. vnde dicit. Cum turba plurima conueniret: hinc glo. quotiens in euangelio turbe vocabulū inhit sicut diuersitas hoim. ita diuersitas intimat voluntatū. Plurima aut erat ista turba diuersis causis. quidam enim conueniebant ad xpm ut instruerent. quidam ut sanarent. quidam ut elemosinas recipent quia multe fiebat elemosine xpi imperio. quidam ut viderent mirabilia. Alij vō ut xpi dicta et facta calūniarentur. et de ciuitatibz pperarent ad ihesuz non tm de villis et castellis h etiam de ciuitatibz ad xpm pperabant. Attendendū est q volens venire ad ihm. debet exire extra ciuitatem istius mundi. non enim habemus hic manentem ciuitatem sed futuram inquirimus. vnde dñs extra ciuitatē crucifixus est. exeamus ergo ad eū extra castra. eius portātes imperium Heb. 11. Sed in isto exitu pperandum est ut veniamus ad xpm. nam mors pperat ut peccat. diabolus circuit ut decipiat. mūdus labitur ut deficiat. ipse xpus nos expectat ut recipiat. vnde non morose accedamus. h fugientes pperemus. ad xpm. nec te pigeat pperare. qm si nimis laborasti et fatigatus es in currendo. veniens ad ihesuz saluatōē amabilem. scilicet et delectabilem terminū in quo residueris. pperat enim viator terminare dietam. ut ad bonū pueniat hospitium. videns aut cristus tantaz circa se multitudinē vndiqz venientū irruente in se spū sancto dixit p similitudinē et incepit predicare p similitudinē. **B** Nota hinc The. q dñs loquebatur in similitudinibz. Primo quidē ut auditores attentiores faceret. consueuerunt enim hoies exercitari in obscuris et manifesta contemnere. Secdo ut in dignis occultaret sententiā. Tercio ppter sententie dignitatē que velāda erat verborz congruis exemplis. sic preciosas margaritas veloluimus. Quarto ut in similitudinibz melius apphenderent rades sniam. Sequit similitudo: exiit qui seminat seminare semen suū: Iste seminator est filius dei. cui esse seminatōē auenit. qz penes eum sūt semina oim. i. primordiales rōnes omnū creaturarū spūalium et corporalium. Nota q quinqz exitus aueniūt xpo vnus est eternus. quo exiit a patre p eternam generationē. et tamen manet in ipso Eccl. 24. Ego ex ore altissimi prodij. primogenita ante oim creaturam. Secus exitus fuit in mundū p carnis assumptionem. Johis. 16. Exiui a patre et veni in mōm. Tercius exitus fuit ex utero vīginis. Ps. Ipse tanqz sponsus procedens de thalamo suo. Quartus exitus fuit ad passionem.

Sermo

Joh. 19. exiit in eum qui dicitur caluarie locus. Quidus exiit
fuit de isto mdo ad prem Jo. 16. relinq mdm vt vado ad prem
C Nota q ideo exiit iste seminator certe ut seminare semē
suū nobilia em semina portant d longinquis p tibus ad loca
vbi non reperiunt. quia igit celeste semen non erat in mdo isto
ideo obtulit illud ad nos de celis xpus seminator omnis crea-
ture. quatuor aut genera seminu seminauit. Seminauit enim le-
gem naturalez in mente cuiuslibet. scz qd tibi non vis. alijs ne
feceris. Et qd tibi vis fieri alijs feceris. Item alijs seminauit le-
gem scriptam. scz precepta legis in duabo tabulis. Item seminauit
euangelicaz legem in ecclia. Item seminauit pfecta scilicet paup-
tatis castitatis et obie in religionibz. semina xpi sunt humilitas
pax castitas patientia et cetera virtutes. h mundus ho. i. diabo-
lus zizania supseminauit discordiaz scz atra pacem. supbiaz co-
tra humilitate. luxuriam atra castitatem. indignationez d paci-
entiam et cetera oia vicia atra celestes virtutes. Sedo
ponit diuersa dispositio recipientiu diuinu semen et sunt quatuor
additiones illud recipientiu. quaz tres male sunt. sola qrtā bo-
na est. Dicit g: et du seminat. i. dum sermonē diuinu predicat:
aliud cecidit secus viam: semen secus vias intelligit bonum qd
fit p laude hoim. et sicut fructus qui sunt secus via diripiunt a
transuentibz nec ad maturitate pueniunt. sic nec bona que sunt
pro laude hoim: et calcantur est: vere bonuz qd fit p laude ho-
minu conculcat. Vnde ps. deus atret ossa eoz qui hoibz plas-
cent. cū sunt qm deus spreuit eos hoc est sal infatuatu quod
ad nihilum valet ultra nisi vt mittat foras et conculcat ab ho-
ibus et volucres celi comedere illud: volucres celi sm glo. sunt
demonēs. eo q caliginosus istum inhabitent aerem. dicunt autē
comedere semen verbi dei calcantur sicut stratio comedit ferz
quod tñ ei ad nutrimentu non pstat. Item ponit scda condico
eoz qui audiunt verbum dei et suscipiunt induratu tñ eorum
cor est ad bonu. de tali corde loquit Bern. Primo de asideratō e-
ca. 2. Cor durum est qd nec compunctione scindit. nec pietate
mollitur. nec mouet precibus. mmis non cedit. flagellis dura-
tur. ingratus ad beneficia. ad consilia infiduz. ad indicia velox
inuericundiu ad turpia. impavidum ad pericula. inhumanu ad
humana. temerarium ad diuina. preteritoz obliuiscens. presen-
tium negligens. futura non puidens. et post alia subiungit. Et
vt breuiter cuncta duri cordis mala complectar. ipsuz est quod
nec deū timet. Nec hoim reueret: et natuz aruit. aliqui figitur
aliquitulu verbi dei i tali corde. sed tñ arefcit qz n hbat humore

xxvii

nullum viz spūalis gracie nutrimentū. Item ponitur tertia cō/
ditio eorum qui verbū dei audiunt: Et aliud cecidit in spinas
Spine sunt ista mundana que in pñti pungunt mentes. ⁊ in fu/
turo ex eis paratur ignis. quibz peccatrix ania conbunt. vani/
tas igitur mōi multū impedit verbum dei. Vnde dicit. Et ex/
orte spine: aliqui sunt qui sīl volunt benefacē et vicis insistere
quod fieri non pōt. vnde sequit: suffocarunt illud. licet em aliq
quōqz ppositum habeant benefaciendi. ad verbum predicationis
tamen dū istis mundanis intendūt. dei verbum qd iam ortum
erat suffocat. Attende qz primū semen non germinat. s; sculca/
tum abiit. scdm vero germinat. s; non multū erigit. quia non
habet humores. Tercū aut iam eleuatur in stipitem. s; nō fru/
tificat. quia suffocat a spinis. Item ponit quarta conditio eoz
qui dei verbum suscipiunt: Et aliud cecidit in terram bonā: bo/
na terra est culta. non tanqz via. ex qua lapides obstinationis
sunt remoti mūdāta est a spinis secularioz desiderioz. Et ortū
facit fructū centuplū: primo figit radicem p complacentiā. ger/
minat p desiderium boni erigit in stipitem. p rectam intentionē
floret virtutibz. fructificat sandis opibus. E Nota qz tri/
plex ponit fructus istius seminis. scz trigesimus sexagesimus et
centesimus. Primus est conjugatoz. scdus continentium tercius
virginū. vel primus est doctoꝝ. scdus est martirū. tercius ap/
ostoloꝝ. vel primus datur ppter obseruantiaz antiquę legis
secundus ppter obseruantiam nouę. tercius ppter obseruantiaz
consilioꝝ. vnde Mat. 19. Dicit obseruatoribz consilioꝝ. vos
qui reliquistis omnia ⁊ secuti estis me. centuplum accipietis. ⁊
vitā eternā possidebitis Tercio ponit grandis xpi affectus
in predicando. vnde dicit: hec dicens clamabat: Iste clamor erat
magni affectus signū. Proū. 1. Sapientia foris predicat in pla/
teis dat vocem suam in capite turbarum clamat. ⁊ tñ clamat
xpus. quia naucus factus est ps. Laboraui clamans rauca facte
sunt fauces mee. Nota fm Aug. 9. confes. 12. Intonuit dominus
ihesus xpus clamans dictis factis. morte vita descensu. ascensu.
vt redeamus ad deum. clamat surdis vt audiant. clamat doctis
mientibz vt euigilent. clamat transeuntibz vt attendant. cla/
mat ignorantibz vt intelligant. clamat errantibz vt redeant.
clamat pctozibus vt peniteant. clamauit quide predicando. cla/
mauit orando. clamauit tandē moriēdo cotidie adhuc existens
in celis clamat. ps. Intonuit de celo dñs altissim⁹ dedit vocē
suā. ⁊ hec ē vox sua. venite ad me omēs q laborat ⁊ onerati estis
⁊ ego reficiā vos. ⁊ tātos adhuc clamores audim⁹ Sequit qd

Sermo

clamauerit Qui habet aures audiendi audiat. et apprehendat. et intelligat quid significet ista similitudo seminis: Peccatores autem sunt de quibus dicit ps. aures hnt et non audient. obdurrant enim aures sicut aspis surda ne audiant predicantem. nec pauperem elemosinā petentē. h. veniet tpus qñ et ipsi clamabūt nec exaudient. Proū. 1. tūc inuocabūt me et nō exaudia eos etc.

Secunda pars.

Secundo cū dicit. interrogabant aut. tangit expositio-
nis interrogatio: interrogabant aut euz discipuli ei9.

Deut. 33. interroga patrem tuū et annūciabit tibi et
Iaco. 1. Siquis vrm indiget sapientia postulet a deo q̄ dat oī-
bus affluenter et non impperat: que esset hec pabola: id ē quid
vellet significari p istam pabolam. est aut fm glo. pabola ap-
tio rezz discrepantiū facta sub aliqua similitudine et dicit pabola a-
para qd est iuxta et olon qd est totuz. inde parabola. i. iuxta to-
tum. Secdo ponit xpi responsio: vobis: humilib. vobis obediē-
tibus. vobis mihi dilectis. vobis mdo obiectis: datū est: diuini-
tatis. qz omne datum optimū. et omne donum pfectum desuzsū
est ascendens a pfe luminū: nosce misterii. id ē secretū et oculū-
tum: regni dei: Mat. 11. Confiteor tibi p̄ ali et terre qz abscondisti
hec a sapientib. et prudentib. et reuelasti ea puulis: et tñs
autem in pabolis: qñ dicat. vobis datū est illa manifeste agno-
scere que pabolice alijs predicant. Deinde ostendit quid seque-
tur ex hoc. vt videntes: id ē reputantes se vidē: non videant
ps. oculos hnt et non videbūt et audientes: verba exteriora:
non intelligant. interiorē sniam. Nota qz ppter aduentuz xpi
hoc euenit. vt credentes se esse sapientes. stulti facti sunt. et pos-
sunt hic p videntes intelligi phi mundi. qui volentes omnia p-
rōnez inuestigare. non vident diuinitatez xpi. obscuratū est em
insipiens cor eoz. audientes aut fuerūt iudei qui audierūt vocē
cristi. nec tamen verba eius intellexerunt ps. nescierunt nec in-
tellexerunt in tenebris ambulant etc.

Tercia pars.

Erao cum dicit. Est autem. sequit parabole expositio
et lex facit. Primo declarat quid sit semen. vnde dicit.
est aut hec pabola: id ē hec est expositio eius digna-
tus est autem dñs hanc pabolam exponere vt ex ei9
expositione discamus intelligere alia q̄ ipse non exposuit. incipit
aut a semine. if vnde dicit: semen est verbū dei: et hoc
ppter duo. nam semen vrtutē habet vnde sile producat. sic ex
verbo dei recepto in mente opationes exterius generant. Secdo
quia semen habet vim nutriua. ita et verbum dei. quia non in